

JAMELA ANGELA OBLIGACION

Si Jamela Angela Obligacion ay isang manggagawang pangkaunlaran at mananaliksik. Nagtapos siya ng BA Philippine Studies, na may espesyalisasyon sa Malikhaing Pagsulat, sa UP Diliman. Kasalukuyan siyang kumukuha ng kursong Masteral sa Araling Pilipino sa Kolehiyo ng Arte at Literatura ng Unibersidad ng Pilipinas, Diliman.

DI-MABILANG NA PATONG NG PATONG-PATONG

Di ko pa natitikman ang Dalgona coffee at hanggang ngayon ay wala akong balak na uminom nito. Kahit na sunod-sunod na nagsilitawan sa Facebook feed ko ang mga larawan ng malakremang kape, na halos mukhang ice cream at ipinatong sa gatas na may yelo, hindi ko nasubukang sabayan ang uso na ito. Sa tingin ko kasi, sapat o sobra pa nga ang mga pangambang mayroon ako ngayon kaya hindi ko na binalak pang dagdagan ito sa pag-inom ng kape. Sigurado akong maraming Filipino ang tulad kong may ganito karaming patong-patong na mga pangamba.

Bago pa magsimula ang Enhanced Community Quarantine (ECQ) ay di na ako panatag. Tatlong linggo palang ako sa aking first job noon at kinakapa ko pa ang pagiging propesyonal nang mapabalita na may local transmission na ng COVID-19 sa Pilipinas. Natatandaan ko na bago ang deklarasyon ng ECQ noong Marso 2020, halos ayaw kaming payagan ng aming opisina na mag-*Work-from-Home*. Mukhang takot ang aming opisina na hindi maging produktibo ang kanilang mga empleyado sa bahay, na tila mas iyon pa ang dapat ikatakot at hindi ang virus.

Habang ang mga mutuals ko sa Facebook at Instagram ay naging

abala sa paggawa at panonood ng Tiktok videos, naging abala ako sa paghahanda ng mga supply para sa pamilya namin. Sa groseri, nasaksihan ko kung paano nag-panic buying ang mga tao. Nagkaubusan ng stock ng ethyl alcohol at kung may face mask man ay biglang nagmahal ang presyo. Dahil lower-middle class lang naman ang aming pamilya, di ko maiwasang isipin na dagdag-gastos na naman ang mga bilihing ito.

Nang magsimula ang lockdown at nakakulong na ako sa bahay, ramdam ko kung gaano kalimitado ang espasyo na aking ginagalawan. Bilang isang empleyado, ang madalas na nasa isip ko noon ay kung paano ko gagawin ang aking trabaho sa bahay, lalo na't napakabagal ng internet namin. At kahit noong estudyante pa ako, di ko ito masyadong napakinabangan. Siyempre, kung mas mabagal ang internet, mas mabagal din ang oras ng trabaho ko.

Minsan noon, naiisip ko na sana matularan ko na lang ang mga masipag mag-post ng kanilang pagkain, fitness goals o selfies, at naglalagay ng caption na *#Quarantings* sa social media, at bakasakaling mabawasan ang mga iniisip ko. Baka mapigilan ko na ang pagbibilang ng mga linggong lumilipas. Paulit-ulit kasi ang nangyayari sa bawat araw: babangon, magsisimulang magtrabaho, susubukang isingit ang pagkain, may dagdag na trabaho hanggang mag-overtime sa gabi, hindi makakatulog nang maayos, at panibagong araw na naman. Di ko maikakaila na madalas kong isipin kung kailan babalik ang lahat sa normal. *"Kailan kaya matatapos 'to?"* Madalas kong itanong ito sa sarili ko sa bawat araw na lumilipas ngayong pandemya.

Noong 2020, ang pinaka-inaabangan ko ay ang seremonya ng aking graduation sa kolehiyo na nakatakda sana sa Hunyo. Marso pa lang ay inaabangan ko na ang araw na magpapaalam ako ng leave sa boss ko. Lyon ang unang pagkakataon na makakaranas ako ng leave sa trabaho ko—sa isang trabaho kung saan hindi maikakailang understaffed kami sa dami ng mga gampanin na kailangan naming matapos sa isang araw.

Ngunit bandang Mayo, naging malinaw sa akin na mukhang hindi matutuloy ang inaasahan ko. Noong Abril at higit pa noong Marso, may pag-asa pa ako noon. Isa ako roon sa mga Filipinong umasa na matatapos sa dalawang linggo o isang buwan ang lockdown. Nakakatawang isipin

na para bang akala natin noon, mabilis lang na mawawala ang virus. Kung ikukumpara naman sa ngayon, noong panahon na iyon, hindi libo-libo ang kaso ng COVID-19 na naitatala sa araw-araw.

Maihalalintulad ko sa sakit na trangkaso ang mga emosyon na nararamdaman ko ngayong pandemya dahil sa katangian ng sakit na ito na may samot-saring mga sintomas na sabay-sabay nararamdaman. Madalas, ganyan din ang mga emosyon ko na patong-patong at madalas, sabay-sabay ko silang nararamdaman sa isang sandali. Nakakapagod, nakakatakot, nakakapanlumo, nakakalito, at nakakagalit ang lahat ng mga ito at marami pang iba.

Nakakulong ako sa iilang silid ng bahay sa araw-araw at bilang lamang sa kamay ang dami ng beses na nakakapaglakad ako sa buong araw. Naging abalang-abala rin ako sa *Work-from-Home*. Lilipas ang ilang araw at linggo, maghihintay ako ng anunsiyo mula sa Malacañang. Sa balita sa Facebook, Twitter, at radyo, nakatutok ako. Sa social media platforms lamang nakakalaya ang isip ko sa maliit na espasyong aking kinalalagyan.

May mababalitaan akong anunsiyo ng ekstensyon ng lockdown mula sa Palasyo. Makalipas ang ilang linggo, susundan na naman ito ng panibagong anunsiyo ng ekstensyon hanggang sa umabot na sa pitumpu't anim na araw ang lockdown. Subalit wala pa ring sagot hinggil sa hiling ng taong bayan na mass testing. Sa paglipas ng bawat linggo, lalong nagiging hayag na walang estratehiya ang pamahalaan upang masolusyonan ang krisis pangkalusugan sa ating bansa. At tila ba kusa lang na mawawala ang virus, na wala silang kailangan gawin kundi ang maghintay.

"Gusto kong sumabog. Magsabi ng masasamang ... mga words!"

'ika nga ng paborito kong meme mula sa Pinoy Big Brother. #Relate ako rian ngayong pandemya. Tulad ng housemate na nagsabi ng mga salitang 'yan, nakakulong din ako sa bahay. Ang ipinagkaiba nga lang ay bahagi siya ng isang reality show, samantalang ang kalagayan ko ay dulot ng COVID-19 at lockdown. Umabot pa nga sa puntong sa loob ng higit pitong buwan ay hindi ako makatulog nang mas maaga sa alas-kuwatro ng madaling-araw na dulot ng aking anxiety.

Kapag binubuksan ko ang Twitter sa ganyang oras, di ako nagugulat na marami rin akong nakikitang katulad ko na gising pa. Mas

agabro

magaan pang magbasa ng tweets sa ganitong oras dahil mas personal na mga karanasan sa quarantine ang mga nababasa ko. Samantalang kapag sa araw ako nagbabasa ng tweets, doon ko nasusundan ang mga nakaka-stress na balita, gaya ng kawalan ng mass testing, pagdakip sa mga mahihirap na mamamayan, na lumalabag sa Quarantine Protocols, at ang pagpapasara sa ABS-CBN. Tanda ko, bago ang pandemya, pumupunta ako sa Twitter para magrelaks, para maipahinga ang isip ko. Subalit nang magsimula ang pandemya, madalas ay inis at lungkot ang nararamdaman ko pagbukas ko ng Twitter. Para bang may dagdag pa na bigat sa dinadala ko, ngunit sa kabila nito, gusto kong manatiling mulat sa mga nangyayari sa paligid.

Isang umaga, pagbukas ko ng Facebook at Messenger, nabalitaan ko na lang mula sa aking mga kaibigan, kaklase, guro, at kapwa ko alumni sa UP na nagsilitawan ang mga pekeng Facebook account na gumagamit ng mga pangalan nila. Nalaman ko na ang lahat ng mga bumabatikos sa administrasyong Duterte sa social media ay ginawan ng fake accounts. Panahon iyon na nagsisimulang itulak ng pamahalaan ang Anti-Terrorism Bill pa lang noon. At mayroon ding paliwanag kung paano maaaring gamitin ang fake Facebook accounts sa red-tagging ng mga taong nakapangalan sa mga ito. May ilang mga aktibista rin na nagpakita ng mga screenshot na nagpapakitang binabantaan na sila ng mga troll na gumawa ng mga pekeng account. Oo, nakakatakot ito. Pero mas higit itong nakakagalit. Ipinapakita lamang nito na mas lalong hindi tayo dapat manahimik.

Sa personal man na antas o maging sa aking trabaho, mabigat ang aking pakiramdam. Nang magsimula ang ECQ, bahagi ng trabaho ko na makipag-ugnayan sa mga katutubong komunidad sa iba't ibang bahagi ng Pilipinas. Halos araw-araw, nakakausap ko ang mga lider ng kanilang mga komunidad tungkol sa kanilang kalagayan mula noong nagkaroon ng lockdown. Kahit na mula sila sa iba't ibang pulo sa Pilipinas, magkakatulad ang mga karanasan nilang naikuwento sa akin. Hindi sila makalabas sa kanilang mga sitio kaya di sila makapagbenta ng kanilang mga inaning gulay. May mga pagkakataong nakaranas sila ng gutom dahil ni wala silang maipambili ng bigas, ni hindi sila basta makababa mula sa mga bundok na kinalalagyan ng kanilang mga komunidad dahil napapaligiran sila ng militar.

MGA BAGONG ACRONYM

Magkapatong ang suot kong face mask at face shield habang naglalakad ako sa ilalim ng tirik na tirik na init ng araw. Ramdam ko ang init sa aking mukha at paglabo ng aking paningin habang tumatagal. Napakahirap huminga at kung minsan pa nga ay nakakahilong isuot ang face shield sa anumang lugar.

Sa krisis na kinakaharap ng Pilipinas ngayong pandemya at sa pagdagsa ng mga masalimuot na pangyayari para sa mga Filipino, kahit na hindi ako nakasuot ng face shield, nahihirapan akong huminga. Lumalabo rin ang tingin ko sa hinaharap at madalas, nahihilo na rin ako dahil sa sunod-sunod ang masasamang balita para sa bansa. Mula sa tuloy-tuloy na pagdami ng mga kaso ng COVID-19, hanggang sa paglaki ng utang ng bansa, at pagtaas ng bilang ng mga Filipinong nawalan ng kabuhayan. Idagdag pa na may patutsada si ganito sa telebisyon na di kailangan ng mass testing. May mga dinakip na aktibista sa mga ganitong-ganyang lugar. Nabalitaan na pinatay sina ganito at ganyan noong isang linggo at choosy daw ang mga Filipino sa bakuna. Nakakagalit mabasa ang mga balitang ito. Idagdag pa ang hamon na ayokong mahawa at kailangan kong mabuhay sa gitna ng pandemya.

Noong Hunyo, nagbalik ang mga pampublikong transportasyon, tulad ng MRT, LRT, mga bus, at taxi. Nagbukas ang mga opisina, mall, kainan, at sa ibang mga lungsod, bumalik pa ang dine-in sa mga kainan. Hindi na tahimik ang mga kalye. Nagsilabasan na ulit ang mga tao. Simula na raw ang General Community Quarantine (GCQ).

Maging ako noon ay kinailangang pumasok sa opisina ng isang beses sa isang linggo. Nakita ko kung gaano karami muli ang mga sasakyan na bumabiyahe mula Quezon City pa-Maynila. Maraming tao na rin ang makikitang naglalakad sa mga kalye, para bang katulad ito noong normal pa ang paligid. Ang ipinagkaiba nga lang, naka-face mask ang lahat ng tao.

Ang pumukaw sa atensyon ko sa mga panahong iyon ay ang paggamit ng mga institusyon sa katawagang “New Normal.” Para sa akin kasi, walang normal sa “New Normal” dahil malayong-malayo sa normal ang sitwasyon ng COVID-19 dito sa Pilipinas. Lumalala pa nga ang dami ng kaso ng COVID-19. Idagdag mo pa na may dating ang katawagang

“New Normal,” na naabot na natin ang *flattening the curve*, samantalang ang realidad ay malayo pa ang Pilipinas dito, ni wala pang mass testing at walang maipakitang tiyak na plano ang kasalukuyang administrasyon para sa COVID-19 response.

Noong GCQ, minadali ang pagsasabatas ng Anti-Terrorism Law. Sa pagbukas ko ng Twitter o Facebook, ang madalas na bumubungad sa akin ay mga larawan ng mga aktibista o organisador na pinatay o dinakip bilang hudyat ng pagpapatupad ng Anti-Terrorism Law. Lahat sila ay mga miyembro ng mga samahan na ipinaglalaman ang mga karapatang-pantao ng mga batayang sektor. Bahagi sila ng mga komunidad na pinakanahirapan sa pandemyang ito. Ang mensaheng ipinararating ng Anti-Terrorism Law sa sambayanan ay ang sinumang bumabatikos sa pamahalaan ay maaaring dakipin at ikulong.

Idagdag pa rito na nitong GCQ, higit na lumitaw ang usapin ng uri ngayong pandemya. Pawang mga nasa gitnang-uri pataas lang kasi ang may kakayahan na magpatuloy ng kanilang hanapbuhay, tipikal na gawain sa araw-araw, at makakuha ng healthcare. Kumbaga, napakaraming mga bahay ngayong pandemya ang may kakayahang magpa-deliver nang madalas, lalo na rito sa Metro Manila. Ito ang mga pamilyang patuloy na may income at ang mga miyembro ng pamilya ay naka-*Work-from-Home*. Sa kabilang banda naman ay marami rin ang bilang ng mga maralitang tagalungsod na di alam kung paano nila mapapakain ang pamilya nila sa araw-araw. Sila ang mga nawalan ng trabaho ngayong pandemya, kasabay ng paghina ng service sector at impormal na ekonomiya.

Kabilang ako roon sa nasa gitnang-uri na di-nakatitiyak kung mayroong sapat na pantustos sa pagpapagamot kung mayroon mang mahawa sa pamilya namin ng COVID-19. Nakakatakot na nga dahil di mo alam kung ikamamatay mo ang COVID-19, mas nakakatakot pa lalo dahil hindi biro ang magpa-ospital. Mulat din ako na higit na masalimuot ang sitwasyon ng mga marginalisadong komunidad. Kahit na noong ECQ at nasa bahay lang ako, alam kong maraming Filipino ang nawalan ng hanapbuhay.

Minsan, habang pauwi ako galing sa trabaho at nakasakay sa van na service ng opisina, naipit kami sa trapik. Oo, kahit na GCQ, mayroon nang trapik sa Maynila at Quezon City. Napatingin ako sa bintana at may

pumakaw ng atensyon ko sa kabilang gilid ng highway. May mga jeepney driver na may dalang mga placard at humihingi sila ng tulong pampinansyal. Nakatayo sila sa tabi ng mga jeep nila na hindi nila maipasada. At habang bakas sa mukha nila ang pagod mula sa maghaponing pagtayo sa gilid ng highway na iyon, tuloy lang ang pagdaan ng mga motorista sa tabi nila, ni wala nga akong nakitang tumigil para abutan sila ng tulong.

Ang tagpong iyon ay bunga ng kawalan ng malinaw na plano ng National Government kung paano masosolusyonan ang pandemya. Nang sumapit ang ika-100 na araw ng lockdown dito sa Pilipinas, di na ito maikakaila. Nagmimistulang hindi pandemic response ang prioridad ng pamahalaan. Kasabay ng tila pagmamalaki nila sa kung gaano kalaking tulong ang “New Normal,” nilagay ang dolomite sa Manila Bay. Nagsimula silang i-promote ang pagbabakasyon sa tourist spots sa gitna ng pandemya. At kasabay ng palabas na ito, ramdam ang tindi ng militarisasyon sa mga komunidad sa probinsya. Sa mga sumunod na buwan, dumami nang dumami ang bilang ng mga dinadakip at ang mga kaso ng paglabag sa karapatang pantao ng mga aktibista at organisador. Pawang sa online platforms at alternative media lang naibabalita ang mga ito.

Sa isang artikulo ng IBON nitong Oktubre 2020, naitala nila na 5.8 milyong Filipino ang naging unemployed ngayong pandemya. May ilan ding grupo na itinuturing itong pinakamalalang krisis pang-ekonomiya sa kasaysayan ng Pilipinas. Naniniwala ako na hindi na kailangan pang mabasa ng isang Filipino ang mga impormasyong ito para masabing napakahirap ng buhay ngayong pandemya. Tingnan pa lang sa pag-unti ng mga sumasakay sa pampublikong transportasyon o sa dami ng mga nagsarang mga kainan at tindahan, malinaw na agad na maraming nawalan ng kita. Sa palagay ko, walang-nakatitiyak kung paano nga ba magsisimulang umahon ang bansa mula sa kahirapang dulot ng pandemya.

Bukod pa sa kahirapang kasalukuyang dinaranas ng mga Filipino, wala rin akong ideya kung paano magsisimulang gumaan ang ating pakiramdam sa pagtatapos nitong pandemya. Nasaksihan ng sambayanan ang tindi ng militarisasyon sa libing ni Baby River, na anak ni Reina Mae Nasino. Nanlumo tayo sa dami ng mga nasalanta at namatay dahil sa bagyong Ulysses. Idagdag pa ang makitang nagmamakaawa ang mga

agabro

healthcare workers para pasahurin na sila at bigyan ng risk allowance.

Kahit ang Unibersidad ng Pilipinas ay may kinakaharap na hamon ngayong pandemya. Bilang bahagi rin ako ng komunidad na ito, inaalala ko rin ngayon ang malawakang red-tagging sa UP. Noong Nobyembre, sa pagere ng isa sa mga *Late Night Talks with Tatay Digong*, sinabi niya na walang ginawa ang UP kundi ang mag-recruit daw ng mga komunista. Dinagdag niya rin na habang nag-aaral daw ang mga taga-UP, ang gusto natin ay binibira ang gobyerno at masyado na raw tayong suwerte. “UP, fine, maghinto kayo ng aral. I will stop the funding,” sinabi ng Pangulo.

SA PASKO AT TAON NG BAKUNA

Kakatapos lang ng huling episode ng *Start-Up* kanina. Ano na ngayon? Nabawasan na naman ang mga inaabangan kong palabas sa Netflix. At dahil sa sobrang feel-good ang palabas na ito, medyo nawalan din ako ng paraan para tumakas sa mga problemang iniisip ko ngayong pandemya. Di na nakapagtataka na maraming Filipino ang sumubaybay sa palabas na ito. Kahit papaano kasi, mula noong Oktubre, sa loob ng higit isang oras tuwing Sabado at Linggo, gumagaan ang pakiramdam ko kapag nanonood ng *Start-Up*. Sa tingin ko, kolektibo ang pangangailangan natin sa ganoong klase ng paglilibang.

Sa taong ito, di man ako makalibot sa gabi para makita ang mga Christmas lights ng mga kapitbahay namin, rinig ko pa rin ang mga Christmas songs na pinatutugtog sa mga groseri at mall. Disyembre na at Pasko na nga. Kapag napag-uusapan namin ng nanay ko ang gagawing paghahanda para sa Noche Buena, nakakaramdam ako ng lungkot. Naaalala ko kasi noon, isa ako sa mga Filipinong umasa na pagdating ng Disyembre ay tapos na ang quarantine. Inakala ko rin na normal na tayong makakalabas at halos wala nang kaso ng COVID-19. Siyempre, ibang-iba ito sa naging realidad.

Nang sumapit ang Disyembre, ang pokus pa rin ng IATF ay nalilimitahan sa pagpapatupad ng lockdown policies. Wala pa ring mass testing at wala pa ring maayos na sistema para sa contact tracing. Maging ang pagpapatupad ng mga batas, ayon sa Quarantine Protocols, ay may pinapaboran. May mga opisyal ng gobyerno at pulis na hindi napaparusahan

kahit na lumalabag sila sa Quarantine Protocols. Samantalang maraming Filipino ang kabilang sa mga mahihirap na sektor ang hinuli, ikinulong, at pinagbayad ng multa dahil daw sa hindi nila pagsunod dito. Ganito rin ang dinanas ng mga jeepney driver na ikinulong dahil sumama sila sa pagkilos laban sa jeepney ban.

Noong ika-7 ng Disyembre, naitalang umabot na sa 8,572 ang bilang ng mga namatay dahil sa COVID-19 dito sa Pilipinas. “Ang importante, I realize now, is testing,” sinabi ng Pangulo. Halos siyam na buwan na ang lockdown sa Pilipinas noong araw na iyon.

Makalipas ang ilang linggo, nabalitaan kong napirmahan na ng Pangulo ang 2021 National Budget bago matapos ang Disyembre. Kaso nga lang, nalaman kong nakasaad dito na binawasan ang budget para sa health at emergency at mas lalo nilang tinaasan ang budget para sa militar at mga kapulisan. Para sa akin, nakakagulat na ginawa nila ito habang nasa gitna tayo ng pandemya at tila di nila priyoridad ang krisis sa kalusugan na hinaharap natin. Pati raw ang budget para sa emergency aid ay binawasan kaya di ko ma-imagine kung paano na lang ang mga mahihirap na komunidad, na lubos na nangangailangan ng tulong pangkalusugan ngayong pandemya. Hangga’t hindi natatapos ang pagpapahirap ng rehimeng ito, di maisasaayos ang krisis sa ating bansa.

Pumasok ang Bagong Taon, panibagong yugto sa pandemya. Kasabay na rin siguro ng panibagong taon ang pagkakaroon ko ng mga panibagong pangamba. Isa na rin sa pinagmumulan nito ay ang walang-malinaw na sistemang inanunsiyo ang gobyerno tungkol sa pagbabakuna laban sa COVID-19. Nadagdagan pa lalo ang mga iniisip ko nang mapansin ko kung gaano kalaki ang pagtaas ng mga bilihin ngayon. Kahit na karaniwang pagkain lamang sila para sa araw-araw, hindi na biro ang pagbili ng isang kilo ng baboy o ilang piraso ng mga gulay.

Di-maikakaila kung gaano karami ang alalahanin ngayong pandemya. Higit pa itong nadagdagan noong isang gabi na nagbukas ako ng Twitter. Sunod-sunod ang mga post sa feed ko ng mga larawan ng dokumentong nagsasaad na terminated na raw ang UP-DND Accord. Gusto raw ipawalang-bisa ng Department of National Defense ang kasunduang nagsasaad na bawal pumasok ang mga pulis at militar sa loob ng UP. Giit nila,

agabro

may NPA recruitment daw na nagaganap sa UP. Wala itong katotohanan. 'Ika nga ng isa sa paborito kong post ngayon sa Facebook, "15 years na ako sa UP. Wala namang lumapit sa 'kin para magsabing, 'Tara, mamundok at mag-NPA.' Ang uso lang lagi ay 'Tara, inom.'"

Giit ng kapulisan at militar, kapag aktibista, miyembro ng National Democratic Mass Organizations. O simpleng pumupuna lang sa gobyerno, NPA na agad. Delikado ang ganito, lalo na at pinatutupad ngayon ang Anti-Terrorism Law. Mabigat na pakiramdam ito para sa akin dahil noong 2019 lang ay kasama ako sa libo-libong kabataan na sumama sa mobilisasyon upang ipahayag ang panawagang #DefendUP noong UP Day of Walkout. Tanda ko pa kung paano sinundan ng mga pulis at militar ang mga jeep namin hanggang makarating kami sa Mendiola. Kahit na nasa Commonwealth Ave. pa lamang kami, sinundan na kami ng mga pulis. At nang papalapit na sa Maynila, mga militar naman ang bumuntot sa amin.

Naging matagumpay ang pagkilos. Sa dami ng libo-libong dumalo ritong mga estudyante at guro, kaisa ang mga batayang sektor, nagawa naming ipaglaban ang Academic Freedom. Sa katunayan, ito ang naging pinakamatagumpay na pagkilos na nasaksihan ko habang ako'y nag-aaral sa UP. Nagawang mapigilan ang militarisasyon sa campus. Sa mga sumunod na buwan ng semestrong iyon, di na ginulo ng militar o mga pulis ang UP.

ANIBERSARYO NG KRISIS

Sa puntong ito, na isinusulat ko ito, sa loob ng ilang linggo ay magiging ganap na ang anibersaryo ng lockdown dito sa Pilipinas. Inaasahan pa rin na mananatiling nakakulong ang mga Filipino sa kanilang mga bahay at mas lalong pahirap nang pahirap ang paghinga ko habang suot ang pinagsamang face mask at face shield. Kung ilalarawan ko naman ang nakikita kong hinaharap ng bansa natin, naniniwala akong tulad din ito ng paningin ng mga taong nakasalamin kapag nakasuot ng face shield—malabong-malabo at halos walang-makita.

Kanina lang, nabasa ko, na ayon sa pag-aaral ng mga eksperto mula sa John Hopkins University, tinatayang aabot pa ng pitong taon bago matapos ang pandemya sa buong mundo. Ibinatay nila ito sa kasalukuyang

dami ng bilang ng mga taong nababakunahan mula sa bawat bansa. Nang makita ko ito, pansamantala kong ibinaba ang aking cellphone at kinailangan ko ng sandali para iproseso ang aking nabasa. Matapos ang ilang segundo, binalikan ko ulit ang artikulo. Medyo natulala ako habang tinitingnan ang isa sa mga graph. Naisip kong mag-iisang taon pa lang mula nang magsimula ang pandemya sa Pilipinas.

